

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

SAMO NAZNAKE

POSTIZANJA GLOBALNOG DOGOVORA O KLIMI

Rast potrošnje uglja blokira globalne klimatske ciljeve

LONDON - Dok potrošnja uglja u svetu nastavlja da raste, veliki su izgledi da propadnu naponi da se globalno zagrevanje zadrži ispod kritične granice od dva stepena celzijusa, upozorila je u novoj analizi ekološka istraživačka grupacija Worldwatch Institute. Potrošnja uglja u svetu porasla je za 3 odsto od 2012. do 2013. godine i dostigla lane

3.800 miliona tona ekvivalenta nafte (mten). Dodatni problem na koji ukazuje analiza je da veće oslanjanje energetskeg tržišta na jeftiniji i prljaviji ugalj umanjuje i količinu proizvedene toplotne energije. Tako je, na primer u 2012. „prosečna količina toplotne energije iz uglja proizvedenog u SAD iznosila oko 23,4 megađula po kilogramu (MJ/kg), prema 29,17 MJ/kg u 2005“. „To znači da je potrebno sagorevati sve više uglja da bi se dobila ista količina toplotne energije za željenu proizvodnju električne energije“, konstatuje Institut. Prema istoj analizi, narastajuće svetske privrede, kineska i indijska pre svih, su primarni pokretači rasta potrošnje uglja. U Kini je potrošnja te energetske sirovine utrostručena od 2000., sa 683 mten, na 1.933 mten u 2013., što je više od polovine ukupne potrošnje uglja u svetu. Za razliku, SAD beleže trend smanjenja korišćenja najprljavijeg izvora energije, sa povećanjem korišćenja nafte i gasa dobijenih revolucionarnim usavršavanjem isplative tehnologije drobljenja ulajnih i gasnih škriljaca. Problem je, međutim, u tome što SAD ovako uštedeni ugalj preusmeravaju na izvoz u druge zemlje. Prema podacima agencije AP, u 2012. godini je oko 9%

uglja izvezenog u svetu proizvedeno u SAD. Potrošnja uglja u Evropskoj uniji takođe opada poslednjih godina, što analiza pripisuje zamrzavanju ukupne potrošnje energije u EU na istom nivou od 1990. i pojačanom okretanju subvencionisanim obnovljivim izvorima. Iako se u analizi priznaje trend smanjenja rasta potrošnje uglja, eksperti Instituta smatraju da je njegov ritam nedovoljan i zakasneo da ispuni zadati klimatski cilj ograničenja globalnog zagrevanja. „Ako potrošnja uglja nastavi da raste i ne bude usvojen značajniji multilateralni sporazum o klimatskim promenama, naponi zaustavljanja klimatskih promena će verovatno propasti“, navodi se u analizi instituta Worldwatch i konstatuje: „Jedan izvor nade je da kombinacija smanjenja energetskeg intenziteta i opadajućih troškova proizvodnje energije iz obnovljivih izvora dovede do pada udela uglja“

Turska neće imati mnogo koristi od otvaranja energetske poglavljia sa EU - ministar

ANKARA - Ministar energije Turske kazao je da otvaranje energetske povelje u maratonskim pregovorima njegove zemlje za pristupanje Evropskoj uniji neće doneti benefite Turskoj. Taner Jildiz je u intervjuu za energetski portal ICIS rekao da će Ankara pozdraviti Brisel „ako odluči da otvori poglavlje o energiji, ali to (Turskoj) neće doneti mnogo boljitaka“. Turski ministar nije elaborirao ovu konstataciju, izrečenu u svetlu niza dogovora koji su ove godine ojačali poziciju ove države kao jednog od ključnih čvorišta budućeg snabdevanja Evrope ruskim, azerbejdžanskim, a u perspektivi i mediteranskim i iranskim gasom. ICIS potseća da su Bugarskoj uslovi vezani za propise iz Trećeg evropskog energetske paketa blokirali početak realizacije projekta Južni tok. Moskva je posle toga sklopila, za sada načelni dogovor sa Ankarom o mogućem preusmeravanju tog gasovoda iz Rusije do Turske i odatle do granice EU, odnosno Grčke. Turska je istovremeno ključni partner u projektu transporta azerbejdžanskog gasa u Evropu, preko gasovoda TANAP i TAP, a na stolu su i projekti da na obale te zemlje izbiju gasovodi kojima bi se u Evropu izvezio prirodni gas iz ogrmonih ležišta u istočnom Mediteranu, kao i iranski gas ako dođe do ukidanja sankcija Zapada prema Teheranu.

Budimpešta predlaže transport ruskog gasa iz Turske preko Balkana i Mađarske do Evrope

BUDIMPEŠTA - Šef mađarske diplomatije Peter Sijarto izjavio je da ta zemlja trenutno radi na uspostavljanju finansijske, tehničke i infrastrukturne osnove za transport ruskog i delom azerbejdžanskog gasa iz Turske u Evropu. On je razjasnio da je na zemljama jugoistočne Evrope da organizuju transport ruskog i azerbejdžanskog gasa preko svoje teritorije do tržišta Evrope, jednom kada on bude dopremljen do Turske. Sijarto je pri tom mislio na plan

Moskve i Ankare da se gas koji je trebalo da ide otkazanim projektom Južni tok preusmeri u Tursku i uskladišti na granici te zemlje sa Grčkom. Ranije je čelnik gasproma Aleksej Miler razjasnio da će evropski kupci koji budu želeli taj gas morati da dođu do tog budućeg čvorišta do njega. Drugi gas o kome govori mađarski ministar je deo gasa iz projekta Transjadranskog gasovoda koji bi ostao u Turskoj, odnosno ne bi stigao do Evrope

preko Grčke i Albanije do Italije. Sijarto je rekao da ovaj plan predviđa pregovore Budimpešte sa Grčkom i zemljama zapadnog Balkana o novoj potencijanoj gasovodnoj ruti. On je dodao da je već razmotrio ovu ideju sa sagovornicima u Makedoniji i Srbiji, prenosi portal Portfolio.hu

Stratfor: Južni tok nije mrtav, ako Brisel promeni stav

NJUJORK - Projekat izgradnje gasovoda Južni tok bi mogao biti realizovan, ocenjuje američki centar za strategijska predviđanja Stratfor bazirajući analizu prvenstveno na potrebama Evrope i naslogom koju je odustajanje Moskve od ove investicije stvorilo među članicama EU. Kako se navodi, članice EU Bugarska i Mađarska lobirale su u Briselu da EU promeni stav prema Južnom toku, a čak i Nemačka nastoji da održi tu opciju na životu, u slučaju da dođe do dogovora oko krize u Ukrajini. Alternativni gasovod preko Turske, koju je najavio ruski predsednik Vladimir Putin saopštavajući otkazivanje projekta Južni tok, Starfor ocenjuje dosta razumnom opcijom za Rusiju, imajući u vidu rizike koje po skupu investiciju preko teritorije EU nose poremećeni odnosi između Moskve i Brisela.

Brisel obustavio postupak izuzimanja gasovoda OPAL od Trećeg paketa

BRISSEL - Evropska komisija suspendovala je postupak davanja izuzeća od sprovođenja pravila iz Trećen energetskog paketa za gasovod OPAL, saopštio je u utorak agenciji **TASS** predstavnik „vlade“ EU. Povod je, kako se navodi, što Gasprom nije pristao na predlog da se odloži rešenje tog zahteva dok se prethodno ne obezbedi odobrenje nemačkog regulatora za mrežnu energetske privredu. Na snazi ostaje inicijalna odluka Brisela da Gasprom može da koristi 50% kapaciteta OPAL-a, umesto 100% koliko je tražila ruska kompanija. Ministar energije Rusije Aleksandar Novak najavio je da će Gasprom ponovo podneti isti zahtev novoj Evropskoj komisiji. Gasovod OPAL raspolaže kapacitetom transporta 36 milijardi kubika gasa godišnje i ide od mesta ulaska Severnog toka u Nemačku duž istočne granice te zemlje do Češke republike.

Američki regulator sprečio realizaciju sporazuma Rosnjefta i banke Morgan Stanley

MOSKVA - Američki regulator nije odobrio sprovođenje sporazuma o prodaji naftnog sektora investicione banke Morgan Stanley ruskoj državnoj kompaniji Rosnjeft. "Rosnjeft i Morgan Stanley prinuđeni su da raskinu dogovor postignut 20. decembra 2013. godine, jer američki regulator nije dao odobrenje. Strane su za pripremu transakcije uložile znatan napor i žale zbog nemogućnosti sklapanje ugovora. Usprkos tome, Rosnjeft i Morgan Stanley će nastaviti saradnju u drugim oblastima", navodi se u saopštenju ruske naftne kompanije. Morgan Stanley već više od dve godine pokušava da proda ili odvoji svoj sektor za kupovinu i prodaju berzanskih sirovina, zbog povećanog pritiska američke administracije na najveće domaće banke da izađu iz poslova trgovanja berzanskim sirovinama. U strukturi Rosnjefta postoje dve trgovinske. **wpcserbia**

POSLOVI

Rusija isporučuje struju Ukrajini po preferencijalnim tarifama koje važe na ruskom tržištu

MOSKVA - Rusija je najavila isporuke uglja i električne energije susednoj Ukrajini bez obaveze Kijeva za avanska plaćanja, kakav je slučaj sa prirodnim gasom. "Zbog velikih problema sa snabdevanjem energije u Ukrajini, odlučili smo da ispunimo zahtev ukrajinskih vlasti i pomognemotaj zemlji isporukama električne energije", rekao je u subotu za tv-kanal **Rusija 24** vicepremijer Rusije Dmitri Kozak. Rusija će isporučiti električnu energiju Ukrajini po tarifama koje važe na ruskom unutrašnjem tržištu, osetno nižim od postojećih u Ukrajini, naglasio je Kozak i dodao: "Spremni smo Ukrajini da dostavimo i do milion tona uglja mesečno kako bi rešila probleme u oblasti energije".

Novi incident u najvećoj ukrajinskoj nuklearki

KIJEV - Jedan od šest reaktora najveće ukrajinske nuklearke ugašen je u subotu uveče, drugi put u poslednjih mesec dana, zbog problema sa napajanjem električnom energijom, objavila je uprava nuklearne centrale Zaprožje.

U informaciji objavljenoj na **vebsajtu** nuklearke tvrdi se da nije registrovana pojačana radioaktivnost, odnosno da su nivoi radijacije u granicama normale. "Unutrašnji odbrambeni mehanizmi isključili su šesti reaktor sa mreže", kaže se u saopštenju. Dodaje se da nuklearka od nedelje radi sa 40% kapaciteta, kao i da se ispituju razlozi kvara".

Gasprom: U 2014. najmanja proizvodnja do sada

MOSKVA - Gasprom očekuje da ove godine proizvede najmanju količinu gasa od kako postoji, rekao je u sredi novinarima portparol kompanije Aergej Kuprijanov. Očekivana proizvodnja u 2014. biće 444,4 milijarde kubnih metara (bcm), najmanja ikada do sada, u odnosu na 487,5 bcm proizvedenih u prošloj godini, prenosi Reuters. „Nije pitanje koliko ćemo proizvesti u 2015. godini, jer će proizvodnju diktirati količine koje ćemo moći da prodamo“, rekao je Kuprijanov. Ranija prognoza kompanije bila je uvećanje proizvodnje u 2015. za 5%.

Gasprom će u 2014. smanjiti izvoz u Evropu za 9% - Medvedev

MOSKVA - Gasprom očekuje da ove godine izvoz gasa u Evropu stane na 147 milijardi kubnih metara, što će biti 9% manje od prodaja u 2013., rekao je u ponedjeljak potpredsednik kompanije Aleksandar Medvedev. „Najverovatnije ćemo prodati 147 (milijardi kubnih metara gasa) ove godine“, kazao je on. Gasprom je prošle godine prodao evropskim kupcima 161,5 milijardi m³ gasa, potseća **Itar-Tass**.

Pet pitanja od kojih zavisi sudbina cena nafte u 2015 - Bloomberg

NJUJORK - **Bloomberg** navodi pet pitanja od čijih odgovora zavisi sudbina cena nafte u 2015. godini:

Hoće li OPEC izdržati i zadržati jedinstvo? Grupa koja kontroliše 40% tržišta pokazuje znake rascepa. Od januara 2012. članice su prebacivale plafon dnevne proizvodnje od 30 miliona barela (mb) za u proseku 886.000 barela, pa je pitanje efekta odluke sa novembarskog sastanka u Beču da se izvoz ne smanjuje. Sadašnja cena barela je nedovoljna i za uravnoteženje budžeta jednog Kuvajta i Katara, a kamoli Irana, ili Venecuele. Saudijska Arabija ima najviše rezervi da izdrži rat cenama, ali uz skupu cenu kako za sebe, tako i ostale članice OPEC. **Hoće li idržati proizvođači škriljne nafte u SAD?** Barem tuce kompanija u ovom sektoru su saopštile da su srezali investicione planove, dok je američka Energetska informativna administracija (EIA) smanjila prognoze rasta proizvodnje škriljne nafte, dok druge institucije predviđaju pad. Eksperti koje citira Bloomberg navode da sa nestrpljenjem čekaju da vide hoće li američka škriljna nafta položiti ovaj ispit iz realne ekonomije. **Hoće li se potrošnja nafte u svetu obnoviti?** Niske cene nafte doneće svakako podstrek privrednom rastu, a time i rastu potrošnje energije, pa su eksperti

Bloomberg

Međunarodne agencije za energiju korigovali raniju procenu rasta potrošnje nafte u

2015. na 900.000 bd, prema rastu od 700.000 bd zabeleženom u 2014. S druge strane, proizvodnja štedljivijih motora razlog je što potrošnja benzina u SAD ne raste. Eksperti koje je konsultovao Bloomberg s druge strane ne veruju da će rast kineske i indijske pšrivrede biti dovoljan da preokrene trend kretanja cena nafte. **Hoće li SAD dozvoliti izvoz sirove nafte?** S jedne strane američki proizvođači traže ukidanje 40-godišnjeg embarga da bi iskoristili faktor viših cena nafte u drugim delovima sveta, dok prerađivači žele da sačuvaju ovu troškovnu prednost u odnosu na prekomorske konkurente. Prema zvaničnim procenama EIA, za očekivati je da se u slučaju izmene zakona iz SAD dnevno izvozi do 1,5 mb. Moguće je da će novi sastav Kongresa, sa republikanskom većinom, tradicionalnim saveznikom američkih članova BigOil kluba, izboriti ukidanje embarga. **Hoće li politička nestabilnost poremetiti ponudu?** U junu ove godine analitičari su se preganjali oko procene do koje granice će cena nafte da poraste sa tadašnjih 114\$, usled efekata ukrajinske krize i akcija ISIL-a na Bliskom istoku. Neka ostane na tome da su isti stručnjaci prilagodili svoje analize rekordnom padu cena barela, pa se sada utkuju u prognozama gde je dno ponora. Libijska proizvodnja se bezmalo učetvorostručila od aprila do oktobra, da bi pala tek za 32% u novembru. Irački output je blizu rekordnog nivoa u 13 godina, dok Iran najavljuje da bi sa ublažavanjem sankcija Zapada mogao udvostručiti proizvodnju na 4,8 mbd. Može se konstatovati da su geopolitičke nestabilnosti definitivno postale jedan od faktora pada, umesto rasta cena nafte, prenosi Bilten **NEDELJA** Nacionalnog naftnog komiteta Srbije.

Al Naimi: Nećemo smanjivati proizvodnju i da barel padne na 20 dolara

RIJAD - OPEC neće smanjivati proizvodnju čak i ako cena nafte padne na 20 dolara po barelu, izjavio je de facto čelnik naftnog izvoznog kartela, potvrđujući dramatičan zaokret u cenovnoj politici te organizacije, koja će imati dalekosežne posledice u svetskoj energetskej privredi, piše u utorak **Financial Times**. List ocenjuje neobično

LONDON - Alžirski ministar nafte Jusef Jusufi pozvao je u nedelju zemlje članice OPEC-a da smanje proizvodnju kako bi zaustavili pad i ojačali cene nafte, prenosi **AFP**. "Neophodno je da OPEC interveniše i smanji proizvodnju kako bi pomogao svojim članovima", rekao je Jusufi, potvrđujući ocene da je sadašnja cenovna politika kartela potpuno razbila jedinstvo unutar ovog izvoznog bloka.

otvorenim intervju Alija al Naimija, ministra nafte Saudijske Arabije, koji zaokret u politici objašnjava namerom OPEC-a da po svaku cenu odbrani svoj udeo na tržištu. „Nije u interesu OPEC proizvođača da smanjuju proizvodnju, kakva god bila cena“, rekao je on za Middle East Economic Survey (MEES). „Beznačajno je i ako cena padne na 20, 40, 50, 50 dolara“, kaže Naimi i dodaje da svet možda više nikada neće videti barel od 100 dolara. Prema rečima Naimija, da je Saudijska Arabija smanjila proizvodnju, „cena bi otišla na gore, pa bi Rusi, Brazilijanci, američki proizvođači škriplne nafte uzeli moj udeo“. Saudijski ministar je rekao za MEES i da blisko-istočne petro-države, za razliku od drugih, mogu da izdrže dugo sa

niskim cenama nafte, prvenstveno jer su njihovi troškovi proizvodnje na svega 4 do 5 dolara po barelu. **wpcserbia**

S&P: Negativni izgledi evropskih petro-kolosa u 2016. - stiže američka škriplna nafta

LONDON - Standard & Poor's (S&P) revidirao je kreditni rejting vodećih evropskih naftnih kolosa Royal Dutch Shell, Total i BP na „negativan“ u svetlu procene da će tržište u 2016. godini biti obeleženo slabom potrošnjom i preplavljenom ponudom američke škriplne nafte. S&P slične poteze priprema i za italijanski Eni i britanski BG Energy. Agencija ukazuje na „dramatično pogoršanje izgleda kretanja cena nafte“ i na 50-procentno povećanje tereta zaduženja i obaveza isplate dividendi za najveće evropske proizvođače nafte od 2008. na ovamo. **Bloomberg/wpcserbia**

Još jedna OIE projekat u Hrvatskoj na referendumu

ZAGREB - Opštinske vlasti Vinodola prepustile su stanovništvu da direktno, putem referenduma, odobre ili ospore gradnju sistema obnovljivih izvora energije vrednog preko milijardu evra, objavljuje u subotu portal croenergo. Investitor je austrijska kompanija EcoWind, koji na prostoru ove opštine u okviru Eko parka planira gradnju dva vetro-parka i dva solarna parka, dok je najveće i najvrednije ulaganje reverzibilna hidroelektrana vredna bezmalo 990 miliona evra. Investitor nudi naknadu od 40-ak hiljada evra godišnje, ili 1.000 evra po MWh, što opštinske vlasti smatraju nedovoljnim. Inače, u Hrvatskoj je u Fužinama organizovan sličan referendum, koji je propao zbog nedovoljnog odziva građana.

OMV Petrom novim gasovodom izvozi u Moldaviju gas po ceni od 277\$/1.000m³

BUKUREŠT - Rumunska naftno-gasna kompanija OMV Petrom snabdevaće od 1. januara moldavsku gasnu firmu Energocom gasom putem nedavno izgrađenog gasovoda lasi-Ungeni između dve države, po ceni koja je 100 dolara ispod tarife po kojoj Moldavija trenutno uvozi gas iz Rusije. Kako u ponedeljak prenosi rumunska agencija **Mediafax**, pozivajući se na „izvore“ ugovor je potpisan na godinu dana i „za početak na isporuke male količine gasa“. Moldavski ministar privrede Andrijan Kandu je međutim rekao da će Energocom plaćati 1.000 kubika rumunskog gasa po ceni od 277 dolara, prema ceni od 378\$ koliko istu količinu gasa trenutno kompanija plaća ruskom Gaspromu. Gasovod lasi-Ungeni završen je ove jeseni, dužine 43 kilometara i kapaciteta transporta do dve milijarde kubnih metara godišnje.

Anadolu Agencija: Cene goriva na Balkanu najviše pale u BiH i Srbiji

ANKARA - Pojeftinjenje nafte najviše je prijalo budžetima građana Bosne i Hercegovine i Srbije, gde je zabeležen najveći pad cena goriva, komentariše turska **Agencija Anadolu (AA)**. Iz Ministarstva trgovine Federacije BiH za AA je najmljeno da će cene goriva u FBiH od 25. decembra pasti ispod dve KM, odnosno 1,02 evra. Turska agencija prenosi podtke Udruženja naftnih kompanija Srbije, da je u Srbiji za poslednjih mesec dana prosečna cena benzina niža za 11,9 dinara, dizela 7,8 i autogasa za 6,6 dinara. Od početka decembra Naftna industrija Srbije (NIS) po sedmi put je snizila cene goriva, prenosi AA. Od ostalih zemalja regiona, u Crnoj Gori od prošle sedmice litar evro supera BMB 98 košta 1,18 evra , evro supera BMB 95 1,15 evra , a litar evro dizela košta 1,08 evra . Novo smanjenje cena goriva u Crnoj Gori moglo bi uslediti posle Nove godine, prenosi agencija. U Hrvatskoj ke prvi put nakon četiri godine Evro super 95 pao ispod psihološke granice od devet kuna, ili 1,17 evra . U Albaniji je 22. decembra cena benzina po litru iznosila 167 leka, odnosno 1,19 evra . Prema poslednjim zvaničnim podacima za Makedoniju, cena Benzina 95 iznosi 65,50 MKD, ili 1,06 evra , Benzina 98/100 67,00 MKD, odnosno 1,09 evra i cena dizela 56,00 MKD, ili 0,91 evra . S druge strane, u Evropi, najskuplje gorivo plaćaju građani Norveške, koji za litar evro supera 95 moraju da izdvoje 1,7 evra , dok evro super 98 košta 1,78 evra , a evro dizel 1,57 evra . Najjeftinije gorivo imaju građani Rusije, gdje litar evro supera 95 košta 55 centi, a evro dizela 53 centa.

